

ἕως τὴν ἄρομη τοῦ πελάγου. Μίλησα μὲ τὰ θαλασσοπού-
λια. Καὶ ἡ φωνή μου σήμερα ἔχει κάτι τὸ ἀρμυρὸ μαζὶ
καὶ τὸ βαθύ, σὰν τὴν θάλασσα.

Γιὰ νὰ γυρέψω τὴ ζωὴ καὶ τὴ γυμνὴ ἀλήθεια, ἀναγ-
κάσθηκα νὰ στραφῶ πρὸς τὸ μεγάλο Πᾶν, ἐγκαταλείπον-
τὸν φτωχόκοσμο τῶν ἀνθρώπων. Νὰ διεισδύσω μὲ τὴ
σκέψη μου μέσα του. Νὰ τῆς δώσω τὴ σφραγίδα τοῦ
Παντός. Ὁ νοῦς μου, ἀφοῦ μάτην πρότερα ἐκοπίασε γυ-
ρεύοντας λύσεις ἀδύνατες ἀπ' τὰ σκοτεινὰ τρίσβαθα τοῦ
ἑσωτερικοῦ κόσμου, βρῆκε τέλος τὴ γαλήνη του στὴν ἀν-
τικειμενικὴ καρποφόρα ἔρευνα.

Κι ἡ σκέψη μου στὸ κοπιώδικο αὐτὸ κι ἀργὸ ξετύ-
λιγμά της, φανερῶνει τοὺς σταθμοὺς ποῦ τὴν προσέγγισαν
κάθε φορὰ καὶ πλησιέστερα μὲ τὴ ζωὴ : κάθε ρυθμὸς τῆς
σκέψης μου, πασχίζοντας πάντα νὰ περιβάλει, ν' ἀφομοι-
ώσει, νὰ ἐκφράσει ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερους, πλατύ-
τερους, βαθύτερους ρυθμοὺς τῆς Φύσης.

Εἶναι ἡ φωνή μου, φωνὴ ἔμπνευσμένη ἀπὸ τὸ Πᾶν.

Γ. ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΤΗ ΓΕΝΗΑ ΜΟΥ

ΟΙ ΦΡΑΓΜΟΙ

Διαβαίνοντας κάποτε μπρὸς ἀπὸ ἕνα πελώριο κτίριο,
στάθηκα νὰ θαυμάσω τὴν ὥραία κ' ἐπιβλητικὴ ἀρχιτε-
κτονικὴ του.

Γρήγορα ὅμως βυθίστηκα σὲ θλίψη κ' ἔφυγα.

Ἦταν προπαγανδιστικὸ σχολεῖο κάποιων καλογήρων
καθολικῶν καὶ πάνω σ' ἕνα κοντάρι κυμάτιζε διάπλατα
μιὰ τρίχρωμη σημαία.

Καθὼς πήγαινα, ὁ νοῦς μου γύριζε σὲ παληοὺς
λογισμοὺς. Περασμένες ἐποχές, περασμένοι κόσμοι, πε-
ρασμένα ἔργα, σκεπασμένα ὅλα σήμερα κάτω ἀπ' τὴ
λήθη, ὅλα σωριασμένα μὲς στὸ παρελθόν... Ἡ ζωὴ τοῦ

ἔθνους μου ἀνοίγονταν ἀόριστα, ξεθωριασμένα μέσα στο μναλό μου, κι ὅσο προχωροῦσα, καλλίτερα ξεκαθαρίζονταν, ἔπαιρνε χροῶμα, γίνονταν ὁρατὴ κι ἄρχιζα νὰ τὴ νοιώθω σὰ νᾶταν δίπλα μου, νὰ τὴ νοιώθω πιὸ δυνατά, ἔντονα, σὰν σήμερα... Καὶ νὰ τὴν ἀγκυλιάσω γύρευα ἐπίμονα.

Κι ὅμως ἐγώ, εἶμαι ἄνθρωπος σύγχρονος. Δηλαδή ζω σὲ περιβάλλον ἀλλοιώτικο, ἔξω ἀπὸ κείνο πὸν προὔπηρχε πρὶν ἀπ' αὐτό. Ἐπομένως ἡ σκέψη μου κ' οἱ αἰσθήσεις μου δὲν μποροῦν παρὰ νὰ λειτουργοῦν κάτω ἀπ' τὴν ἐπήρεια τοῦ σημερινοῦ περιβάλλοντος, τοῦ τωρινοῦ. Κι ὅμως ἐγώ, ὁ σύγχρονος, γυρεύω στὴ θέα ἐνὸς κτίριου νὰ εἰσχωρήσω μὲς στὸ παρελθὸν καὶ νὰ τὸ ψηλαφήσω, ν' ἀγγίξω πεθαμένα πράματα, νὰ ἐπικοινωνήσω μὲ χαμένες σκιές.

Ποιά μυστηριώδικη δύναμη εἶναι τούτη πὸν ἐπενεργεῖ στὸν ἄνθρωπο τόσο πολὺ, ὥστε ὁ νοῦς του μονομιᾶς στὰ περασμένα νὰ ἐπιστρέφει; Ποιά δύναμη εἶναι τούτη πὸν μὲ συγκρατεῖ τόσο σφιχτὰ μὲ ὅτι σήμερα πιά δὲν ὑπάρχει; Γιατὶ καὶ στὰ μελλούμενα ὁ νοῦς νὰ μὴ πηγαίνει τίς περισσότερες φορές... Εἶναι ἀλήθεια πὸν οἱ νεκροὶ λοιπὸν μᾶς κυβερνοῦν;

Ἔνα κτίριο... Ὁ νοῦς μποροῦσε καὶ στὸ ὄνειρο νὰ γείρει.

Μὰ ἡ θύμηση εἶναι πιὸ δυνατὴ.

Καὶ μέσα μου ξύπνησε τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἱστορία τοῦ ἔθνους μου καὶ μ' ἔρριξε σὲ θλίψη. Γιατὶ ὅμως; Τάχα λίγους πολιτισμοὺς ἔχει νὰ δείξει μαζὶ καὶ πόσες δόξες καὶ πόσα μεγαλεῖα!

Μήπως ἦταν τὸ κτίριο;...

«Νά, ἔλεγα στὸν ἑαυτό μου, ὅταν πιὸ ὕστερα ἀντίκρουσα τὴ θάλασσα κι ὁ νοῦς μουσ πάλι στοὺς ἴδιους λογισμοὺς γυροῦσε... νά, ἡ δύναμη τῆς παπωσύνης καὶ μαζὶ δλόκληρης τῆς Γαλλίας».

Ὁ καθόλικισμὸς γιὰ νὰ προσηλυτίσει κι ἄλλους λαοίς...

— Πόσα ἐλληνόπουλα, πόσες ἐλληνίδες...

Ἄκουσα μιὰ πνιγμένη φωνή, κείνη τὴ στιγμή.

...γιὰ νὰ προσηλυτίσει, χωρὶς κανένα δισταγμὸ τὴν τρί-

χρωμη σημαία ξεδιπλώνει πάνω στα πανύψηλα σχολεία του, ξεχνώντας τρομερούς αγώνες, άγριες διενέξεις, που στοίχισαν το διώξιμο αυτών των ίδιων καλογήρων από τη χώρα που περήφανα το έμβλημά της τώρα υψώνει.

Και κείνη, για τη διάδοση της γλώσσας της και του πολιτισμού της, δέν δυσκολεύεται καθόλου σέ άλλους τόπους να τους υλοστηρίζει.

Τι σημασία έχει αν η δημοκρατία τους κατατρέπει, αφού το γαλλικό έθνος τους έχει τόσο ανάγκη.

Ύπάρχει περιφανέστερη ήθικη νίκη απ' αυτή;

Κι όμως ο καθολικισμός, αν εφρόντιζε για την ήθικη νίκη μόνο, δέν θα έδραιόνονταν έτσι σήμερα.

Στόν πόλεμο που κήρυξε κρυφά ενάντια της ορθοδοξίας, τις πιο πολλές φορές μεταχειρίστηκε ύποπτα μέσα. Οί φράγκικες σταυροφορίες, αυτές που σήσανε τους ανυπέβλητους φραγκούς, δέν λογαριάζονται για νίκη ήθικη...

Και βέβαια η Όρθοδοξία δέν πέθανε, μήτε να πεθάνει μορσι. Μα η πρώτη της αίγλη έσβυσε μαζί με το άφάνισμα των βυζαντινών λαβάρων — κάποτε σύμβολα φοβερά της ακαταμάχητης ισχύος του μσαιωνικού Έλληνισμού.

Ξεχασμένος στους λογισμούς μου, τραβοῦσα τόν δρόμο μου, όταν ξάφνου χτύπησε στο πρόσωπό μου η άρμύρα της θάλασσας και θύμωσα.

«Άρμύρα πίνω, είπα, πίκρα ξερονῶ».

— Όχι, δέν αξίζει να θαυμάζει κανείς κτίρια, όσο πελώρια κι αν υψώνονται, μήτε η άρχιτεκτονική τους να μάς θαμπώνει, όσο κι αν φαίνεται ωραία, όταν ξαίρει πως γι' αυτά έχει πληρώσει ακριβά το έθνος που ανήκει, όταν άκούει σαν ήχώ μακρυνή μέσ' από τους αιώνες ν' ανεβαίνει, σαν παράπονο μιās δλόκληρης φυλής — της φυλής που αντιπροσωπεύει — ο πόνος του άδικημένου...

Μα κείνη την ώρα ο ήλιος έδνε και μεγαλόπρεπα σκορπούσε τις κόκκινες άχτίδες του πάνω στην πόλη. Στάθηκα και τόν κύταξα για λίγα λεπτά, ὡσπου χάθηκε.

Ό ουρανός φάνηκε σά μάχε ματώσει. Θάρρεψα πως έβλεπα αίματα να στάζουν. Έστρεψα το βλέμμα μου προς

τ' ἄπειρο. Ἀτένισα τὸ βάθος καὶ μετὰ ἔκλεισα τὰ μάτια μου.

Τὶ ματωμένη δύση! Πόση μελαγχολία σοῦ γιομίζει τὴν ψυχή.

Μὰ σὲ λίγο συνῆρθα. Φαντάστηκα τὴν αὐριανὴ ἀνατολή.

Τὴν ἀνατολὴ ποὺ δὲν θ' ἀργήσει νᾶρθει... Καὶ χαρούμενος ξακολούθησα τὸν δρόμο μου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1929

Α. Γ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

ΓΙΩΡΓΟΥ ΧΡΥΣΑΥΓΗ

ΑΘΑΝΑΤΕΣ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΕΣ

(Συνέχεια ἀπ' τὸ προηγούμενο)

Βλάετ. Δὲν σοῦ φαίνεται πῶς ἔχομε καιρὸ νὰ βρεθοῦμε. (τοῦ σφίγγει τὸ χέρι). Καλησπέρα ἀγαπημένε μου. (Πρὸς τὸν Τέλη μ' ἀφέλεια) Καλησπέρα.

Παῦλος. Μὰ Βλάετ. Καταλαβαίνεις λοιπὸν πῶς μὲ πείραξε ἡ σιωπὴ σου; Ἔχω δεκαπέντε μέρες νὰ σὲ δῶ. Ἔλα κάθισε.

Βλάετ (κάθεται κοντά του καὶ τοῦ ἀγκαλιάζει τοὺς ὤμους) Τὶ γίνεται ὁ μελαγχολικὸς μου; Ὁ ἀγαπημένος μου μελαγχολικὸς;

Παῦλος (μὲ βλέμμα ἀπλανές). Νά. Ζεῖ πάντα μέσα ἐκεῖ. Μέσα στὰ βάρη τῆς ἐρήμου.

Βλάετ. Ναι Παῦλε. Μὰ δὲν ἔχει ὁ ἐρημωμένος παρὰ νὰ προχωρήσῃ λίγο, πολὺ λίγο καὶ θὰ βγεῖ ἀπ' τὰ ὄρια τῆς ἀμίλητης ἔκτασης. Κάπου κοντὰ ἀκούεται ὁ ἦχος τοῦ τρεχάτου Νεροῦ τῆς Χαράς.

Παῦλος (κᾶπως ἔξαφνα). Τὶ λὲς Βλάετ; Δὲν σὲ καταλαβαίνω.

Βλάετ (χαμογελῶντας). Ἄ. Τίποτε. Ὅταν διακόπτει καμιὰ φορὰ κανεὶς τὴν καθημερινὴ συναναστροφὴ φαίνεται ἔπειτα σὰν νὰ μιᾷ σὲ ἰδιαίτερο τόνο.